

[K] **VRIJHEID VOOR VREEMDE LICHAMEN.
CHOREOGRAAF MARC VANRUNXT**

“Op een betekenisvolle manier aan betekenis ontsnappen”, is het *mission statement* van choreograaf Marc Vanrunxt (°Antwerpen, 1960): voor hem moet dans voor zichzelf spreken. In zijn nieuwste werk *For Edward Krasinski* zet hij zijn zoektocht naar vluchtwegen door de mazen van choreografie voort. Dat doet hij met meer zelfvertrouwen dan dertig jaar geleden. Zijn bedwongen metier levert hem een vrijheid op waarin zowel medewerkers als publiek steeds meer kunnen delen.

Vanrunxt begint aan zijn atypische carrière in 1981, in de broeierige sfeer van wat later geboekstaafd werd als “de Vlaamse Golf” in de podiumkunsten. In een eigenzinnig, parallel universum legt hij er de basis voor een veertigtal choreografieën en

Beeld uit *Raum*, een voorstelling van Marc Vanrunxt uit 2005, Foto Raymond Mallentjer.

performances. Aanvankelijk wordt zijn werk veel meer gewaardeerd in Nederland dan in Vlaanderen. Wellicht heeft dat verschil in appreciatie te maken met zijn expressionistische achtergrond die diametraal stond tegenover het postmoderne dansidoom dat Jan Fabre en Anne Teresa De Keersmaeker in die tijd meebrachten uit New York. Hun eerste stukken sloegen in Vlaanderen begin jaren 1980 in als een bom, na decennia van eenzijdig balletdiët. De keerzijde was dat toonaangevende critici en programmatoren deze nieuwe talenten, in een beschermende reflex, erg snel tot norm verhieven. Vanrunxts werk kreeg al even gauw het etiket ‘antidans’ opgeplakt.

Zelf had Vanrunxt een opleiding gevolgd bij de Antwerpse danspedagoge An Sloommaekers, die thuis was in het Duitse en Oost-Europese dansexpressionisme. Ze wist zijn vreemde, atypische danslichaam te waarderen: Vanrunxt is bijna twee meter lang en had als danser meer beweeglijkheid in de torso dan in de benen. In haar lessen lag de klemtoon op beleving van ruimtelijkheid (volgens de principes van Rudolf Laban) en van verschuivingen in het zwaartepunt van het lichaam (naar Rosalia Chladek). Sloommaekers was bovendien thuis in Balinese dans: de intense concentratie die de uitvoering ervan vereist, gaf ze mee aan haar leerlingen. In het werk van Vanrunxt is die concentratie niet alleen een constante gebleven, ze zorgde ook voor een nieuw elan in zijn carrière toen hij solo's begon te schrijven voor dansers en choreografen als Marie De Corte, Gabi Sund, Eva Kamala Rodenburg en Etienne Guilloteau.

Vanaf de jaren 1990, na tien jaar overwegend werken in Nederland, kan Vanrunxt via zijn Antwerpse thuishaven de banden met het Vlaamse dansveld weer aanhalen. Hij gaat er opnieuw samenwerken met Jan Fabre, die hij had leren kennen als assistent bij Fabres *Het is theater zoals te verwachten en te voorzien was* (1982). In 1996 wordt Vanrunxt met zijn gezelschap Hyena structureel partner van De Beweeging, de Antwerpse werkplaats voor fysiek theater, dans en performance, een plek waarbij hij vanaf de beginfase in 1984 betrokken was. Verder gaat hij in Antwerpen de studenten van het Hoger Instituut voor Dans begeleiden in productiepraktijk en zet hij locatiegebonden performances op, onder andere in het MuHKA

Beeld van de voorstelling *For Edward Krasinski* van Marc Vanrunxt uit 2010, met dansers Etienne Guilloteau en Georgia Vardarou, Foto Raymond Mallentjer.

(Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen) en in het MoMu (ModeMuseum Provincie Antwerpen). Ook qua publieksbereik en kritisch onthaal gaat het hem in Vlaanderen steeds meer voor de wind. Zijn initiële behoefte aan (zelf)expressie – hij noemt het zijn “dagboekfase” – heeft dan plaatsgemaakt voor een open onderzoek naar het medium dans. Van daaruit exploreert Vanrunxt ook de intuïtieve en energetische ruimte tussen het werk en de individuele toeschouwer. Zo komt hij opnieuw uit bij ervaring en beleving, zij het nu abstracter, minder dwingend dan in zijn expressionistische jaren en met meer aandacht voor de leesbaarheid en organische ontwikkeling van zijn voorstellingen. Het drie uur durende *Raum*, op muziek van Morton Feldman, werd door de cultuurredactie van *De Standaard* in 2006 aangewezen als beste dansvoorstelling van het jaar.

De vrijheid van bedwongen metier spreekt ook uit de (altijd langdurige) samenwerkingsverbanden die Vanrunxt aangaat met beeldende kunstenaars, scenografen, muzikanten, kostuumontwerpers en lichtdesigners. Zijn manifestatiedrang van jonge

choreograaf is vervangen door een meer integrale visie. De inbreng van medewerkers gebruikt hij nu als kwaliteitsvolle ingrediënten om een moderne variant op een totaalervaring te creëren. Hun bijdragen zijn geëvolueerd van achtergrond (de scenische inbreng van kunstenaar Anne-Mie van Kerckhoven in de jaren 1980 bijvoorbeeld) naar evenwaardige aanwezigheid, zoals de objecten en ruimtelijke ingrepen van beeldend kunstenaar Koenraad Dedobbeleer, met wie Vanrunxt sinds 2001 samenwerkt.

Ook de context waarin Vanrunxt zijn choreografieën plaatst, is beter doordringbaar geworden. Niet toevallig is de eerder genoemde Morton Feldman al bijna vijftien jaar zijn fetisjcomponist: in de openheid van zijn composities vindt Vanrunxt een medestander om de ruimte, de tijd en de beweging op het podium te boetsen. Voor de uitvoering kan hij al even lang rekenen op het hedendaagse muziekgezelschap Champ d'Action. Rond dezelfde tijd ging Vanrunxt ook samenwerken met de bekende, enigmatische modeontwerper Martin Margiela, die met zijn kostuumontwerpen de bewegingen van de

dansers accentueert, abstraheert of, opnieuw, een grotere ruimtelijkheid geeft.

Vanrunxt hanteert sinds *Antropomorf* (1998) bovendien een avontuurlijke manier om een voorstelling open te trekken: de bijdragen van verschillende kunstenaars worden vaak pas net voor de voorstelling met elkaar geconfronteerd. Dit werkprincipe van 'vreemde lichamen' binnen het kader van voor het overige zeer geformaliseerde voorstellingen levert een spanning op met een hoog performancegehalte. In *For Edward Krasinski* gaat Vanrunxt daarin verder dan tevoren. Deze keer nodigde hij choreograaf Salva Sanchis uit om op dezelfde muziek (van Morton Feldman) een danssolo voor te bereiden (voor Georgia Vardarou) die evenwel gelijktijdig met Vanrunxt eigen solo (voor Etienne Guilloteau) op het podium zal worden opgevoerd. Net voor de première gaan de twee versies in dialoog. Met deze dubbelslag wil Vanrunxt het kijken, luisteren en meemaken opentrekken. Zo is 'beleving' opnieuw het sleutelwoord: pas door de gedeelde ervaring kan er volgens Vanrunxt bij de individuele toeschouwer, die evengoed een 'vreemd lichaam' in de voorstelling is, iets worden losgeweekt wat voorbij het rationele kijken en oordelen gaat.

LIEVE DIERCKX

Meer info over Marc Vanrunxt en *For Edward Krasinski*
op www.kunst-werk.be